

2.3.2004

2105/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristiina Toivola

RUOPPAUSTEN LUVAN TARPEEN ARVIOINTI (seloste)

Kantelijat arvosteli vat viranomaisten ja virkamiesten menettelyä Espoon Saunalahdessa olevien kiinteistöjen rannoilla vuosina 2001 ja 2002 tehtyjä ruoppauksia koskevassa asiassa. Kaikki ruoppaukset oli tehty imuruoppauksena ja massat läjitetty tilojen ranta-alueelle. Kantelun mukaan ruoppaukset oli tehty kesäaikaan erityisesti suoje ltavan meriuposkuoriaisen esiintymisalueella tai sen välittömässä läheisyydessä, eikä toimenpiteiden vaikutuksia meriuposkuoriaiseen ja Espoonlahden Natura-alueeseen ollut selvitetty. Kantelijoiden mukaan viranomaiset eivät olleet menetelleet asianmukaisesti hyväksyessään vähäisinä erillisinä hankkeina pitämänsä ruoppaukset pelkästään puhelinkeskustelujen perusteella ilman kirjallista lupamenettelyä.

Selvitysten mukaan Espoon ympäristökeskuksen ympäristösuunnittelija oli ensimmäisen kerran asiasta kuultuaan erikseen kehottanut kaupungin rakennusvalvontakeskusta pyytämään hankkeesta Uudenmaan ympäristökeskuksen kannanoton tai vaatimaan ruoppauksille maisematyöluvan. Kyseinen viesti oli mennyt tiedoksi myös alueelliseen ympäristökeskukseen. Seuraava tieto ruoppauksista oli tullut kantelijalta, jolloin työt oli käytännössä jo tehty.

Espoon kaupungin rakennusvalvontapäällikkö tulkitsi puhelinkeskusteluissa erikseen esille tulleet ruoppaukset niin vähäisiksi, ettei maisematyölupaa edellytetty. Uudenmaan ympäristökeskuksen vesirakentamisen valvontaa hoitava virkamies oli puhelimesta tehtyihin vesialueen ruoppausta koskeviin tiedusteluihin vastannut, että hankkeelle ei tarvittane lupaa, koska Espoon rakennusvalvontaviranomainen ei ollut hankkeen vähäisyyden vuoksi vaatinut maisematyölupaa. Kyseinen virkamies ei selvitysten mukaan ollut tietoinen Espoon ympäristökeskuksen ympäristösuunnittelijan Uudenmaan ympäristökeskukseen toimittamasta viestistä, jossa kiinnitettiin huomiota alue en meriuposkuoriaisesiintymään.

Apulaisoikeusasiamies Jääskeläinen katsoi, että asianomaisten viranomaisten ja virkamiesten menettelyä ei ole pidettävä lainvastaisena. Hän totesi kuitenkin kannanottonaan seuraavan.

Mielestäni olisi perus tuslain 20 §:n tarkoittaman luontoa ja sen monimuotoisuutta koskevan vastuun edistämisen kannalta arvioiden ollut parempi menetellä niin, että nyt kyseessä olevista ruoppaushankkeista olisi ohjattu tekemään vesilain mukaiset ilmoitukset alueelliselle ympäristökeskukselle. Kirjallisen ilmoituksen

perusteella voidaan asianmukaisesti arvioida mahdollista luvantarvetta.

Kiinnitän myös huomiota lupa-, valvonta- ja luonnonsuojeluviranomaisten yhteistyön tehostamiseen erityisesti luontoarvoja koskevan tiedonkulun kannalta osin eri viranomaisten toimivaltaan kuuluvissa hankkeissa.

Mielestäni luontoarvojen kannalta herkillä alueilla saattaa yleisemminkin olla ongelmallista, että vaikutuksiltaan vähäisenä pidetty toimenpide ei tule maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetun maisematyölupamenettelyn piiriin. Jos etukäteistietojen perusteella vähäiseksi katsottu toimenpide sittemmin osoittautuuakin annettuja tietoja laajemmaksi ja lupakynnyksen ylittäväksi, valvontaviranomainen voi puuttua asiaan jälkikäteen, mutta tällöin luontoarvoja on saatettu jo menettää.

Myöskään vesilaissa tarkoitettu merkitykseltään vähäinen ruoppaus ei edellytä lain mukaan ilmoitusta viranomaiselle. Kuitenkin kynnys luvan tarpeelle saattaa ylittyä erillisten hankkeiden yhteisvaikutusten vuoksi. Tähän nähden vesilain mukainen ilmoitusmenettely olisi paikallaan erityisesti suojelun kannalta herkillä alueilla myös yksittäisissä, vähäisiksi arvioituissa hankkeissa. Tällöin viranomaisella olisi parempi tieto erillisistä hankkeista luvan tarpeen arvioimiseksi. Kirjallisessa ilmoituksessa hanke tulee yksilöidä ja kirjallisessa vastauksessa voidaan antaa ohjeita myös hankkeen toteuttamisesta, esim. toteuttamisajasta ja -tavasta, ja tarvittaessa kehottaa hakemaan lupaviranomaisen lupaa. Nähdäkseni kirjallisen dokumentin olemassaolo tehostaa valvontaa.

Käsitykseni mukaan nyt esille tullut lupa- ja valvontaviranomaisten menettely ei ole toiminut riittävän tehokkaasti Espoonlahden alueella olevien luonto- ja maisema-arvojen turvaamiseksi.

Pidän tärkeänä, että yksittäistapauksina esille tulevien hankkeiden kokonaisvaikutuksiin kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota maankäyttö- ja rakennuslain ja vesilain mukaisia lupia ja ilmoituksia harkittaessa ja että alueella olevat suojeluarvot, tässä tapauksessa erityisesti suojeltavan meriuposkuoriaisen elinalueet, ovat entistä paremmin asioita käsittelevien virkamiesten tiedossa. Luonnonsuojelulain sisältämän luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteen kannalta olisi mielestäni perusteltua saattaa luonto- ja maisema-arvoja koskevat hankkeet aikaisempaa enemmän kirjalliseen lupa- tai ilmoitusmenettelyyn.

Apulaisoikeusasiamies saattoi käsityksensä asianmukaisesta menettelystä Uudenmaan ympäristökeskuksen sekä Espoon rakennus- ja ympäristölautakuntien tietoon.